

**Спеціалізованій вченій раді Д 12.105.03
Донбаської державної машинобудівної академії**

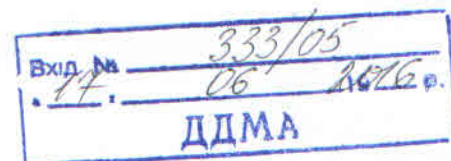
ВІДГУК

*офіційного опонента – кандидата економічних наук
Пупко Сніжани Олександрівни
на дисертаційну роботу Осипенко Світлани Олександрівни
на тему «Місцеві бюджети в умовах децентралізації фінансових ресурсів»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит*

Актуальність теми дослідження

Місцеві бюджети відіграють важливу роль у виконанні соціальних функцій держави й забезпеченні умов економічної стабільності та зростання як кожної окремої територіальної громади, так і держави в цілому. Це зумовлено тим, що саме місцеві бюджети виступають основним фінансовим фондом органів місцевого самоврядування, головним призначенням якого є перерозподіл фінансових ресурсів між окремими групами населення, галузями економіки певних адміністративно-територіальних одиниць, територіальними громадами та рівнями влади. Крім того, згідно з досвідом зарубіжних країн, ефективно побудована система місцевих бюджетів сприяє забезпеченню достатнього рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування при виконанні власних самоврядних функцій та повноважень.

Проте, на сьогоднішній день в Україні система фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування характеризується рядом системних недоліків, а саме: посиленням процесів централізації в напрямі формування та використання фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування; зниженням рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів; відсутністю стимулів у місцевих органах самоврядування до нарощення власних доходів місцевих бюджетів. Зазначені тенденції суперечать обраному курсу держави на посилення процесів децентралізації фінансових ресурсів.

За таких умов виникає необхідність в удосконаленні теоретичних положень, методичних основ та розробки практичних рекомендацій відносно забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів, враховуючи сучасні особливості реалізації політики децентралізації фінансових ресурсів. З огляду на вищевикладене, вважаємо, що тема дисертації Осипенко Світлани Олександрівни є актуальною та має важливе теоретичне і практичне значення.

Цей висновок підтверджується також тим, що дисертацію виконано відповідно до тематики держбюджетних науково-дослідних робіт Таврійського державного агротехнологічного університету МОН України за темами «Формування ефективної системи обліку, механізмів управління фінансами та інвестиційними процесами в АПК» (номер держреєстрації 0107U008976, 2007-2010 рр.) та «Науково-методологічне забезпечення підвищення економічної ефективності та розвитку соціально спрямованого агропромислового виробництва» (номер держреєстрації 0111U002539, 2011-2015 рр.), у межах яких запропоновано методичні підходи та рекомендації щодо зміцнення місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів.

Коректне визначення мети дисертації та послідовне вирішення сформульованих відповідно до неї завдань дали змогу авторові отримати нові наукові результати, які свідчать про досягнення поставленої мети дослідження та про наявність предмету для публічного захисту.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Отримані автором наукові результати, висновки та рекомендації ґрунтуються на критичному аналізі та узагальненні наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних вчених з проблематики дослідження. Сформульовані в дисертації наукові положення, розроблені висновки та пропозиції базуються на глибокому дослідженні економічної сутності місцевих бюджетів, їх місця та ролі в процесі реалізації політики децентралізації фінансових ресурсів.

Тему дослідження розглянуто автором всебічно і докладно.

Обґрунтованість та достовірність концептуальних положень і результатів підтверджується використанням значного обсягу аналітичних матеріалів, критичною оцінкою широкого спектру законодавчих та нормативно-правових актів, застосуванням сучасних методів і прийомів проведення економічних досліджень, серед яких слід виділити: метод теоретичного узагальнення, порівняння, синтезу; абстрактно-логічний метод; статистичного й економічного аналізу, коефіцієнтний аналіз та метод інтегральної оцінки.

Висновки є логічно обґрунтованим підсумком виконаної роботи і повною мірою відображають основні положення проведеного дослідження та можливі результату їхнього впровадження.

Наукова новизна результатів дослідження

Автором розвинуто визначення сутності категорії «децентралізація фінансових ресурсів», яке базується на розподілі функцій та повноважень між центральними та місцевими рівнями влади щодо формування фінансових ресурсів, що в свою чергу дає змогу забезпечити фінансову самостійність органів місцевого самоврядування (с. 29-37).

До безумовних переваг роботи слід віднести виділення структурних складових децентралізації фінансових ресурсів (с. 38, рис. 1.2). На відміну від існуючих, структурними складовими децентралізації фінансових ресурсів є бюджетна та податкова децентралізація, які створюють основу для забезпечення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування, а також сприяють забезпеченню фінансової стійкості місцевих бюджетів (с. 37-43).

Запропоновано методичний підхід до оцінки рівня децентралізації фінансових ресурсів місцевих бюджетів, який ґрунтується на реалізації трьох етапів: підготовчого, основного, завершального та полягає у розрахунку чотирьох груп коефіцієнтів, що в комплексі дає глибокий та всебічний аналіз фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування та визначає рівень фінансової стійкості місцевих бюджетів, що в свою чергу сприятиме

забезпеченню прийняття правильних управлінських рішень щодо формування та використання коштів місцевих бюджетів (с. 44-58);

На увагу заслуговують розвинені автором методичні положення щодо обґрунтування порогових значень коефіцієнтів рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів, за допомогою яких було проведено комплексну оцінку результатів соціально-економічного розвитку Запорізької області за 2008-2014 рр., що дала змогу визначити шляхи активізації роботи органів місцевого самоврядування щодо розширення формування дохідної частини бюджету та зміцнення його фінансової стійкості (с. 100-113).

Науковою новизною відрізняється, насамперед, розроблена система інтегральної оцінки рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів, яка враховує зміни бюджетного законодавства щодо побудови системи міжбюджетних відносин та заснована на визначенні нормалізованого вектора фінансової стійкості місцевих бюджетів за методом аналізу ієрархій Сааті (с.117-127).

Цілком слушним є запропонований дисертантом науковий підхід щодо формування об'єднаних територіальних громад, який, на відміну від існуючих, враховує більш розгалужену систему показників, що дало змогу виявити переваги та недоліки реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні. А це в свою чергу дає можливість визначити перспективні напрями вдосконалення підходів до формування спроможних об'єднаних територіальних громад, що в комплексі сприятиме ефективній реалізації адміністративно-територіальної реформи та зміцненню фінансової стійкості місцевих бюджетів (с.128-143).

Значної уваги заслуговують організаційно-функціональні засади діяльності комунального банку як реального напрямку щодо забезпечення зміцнення фінансової стійкості місцевих бюджетів та посилення рівня децентралізації фінансових ресурсів. Діяльність, запропонованого для створення в Україні комунального банку, має базуватися не тільки на отриманні прибутку та збільшення вартості капіталу банку, а й зміцнення фінансової стійкості місцевих бюджетів та фінансування інфраструктури адміністративно-територіальних одиниць (с.143-156).

Повнота викладення основних результатів дослідження в опублікованих працях

За результатами дослідження автором опубліковано 20 наукових праць, в т.ч. 10 – у наукових фахових виданнях (з них одна стаття – у виданні включеному до міжнародних наукометричних баз), дві – в інших виданнях, вісім тез за результатами науково-практичних конференцій. Загальний обсяг опублікованого матеріалу становить 6,2 ум.-друк. арк., з яких особисто автору належить 6,01 ум.-друк. арк.

Зміст автореферату достатньо повно розкриває основні положення дисертації, отримані нові наукові результати, висновки та пропозиції.

Практичне значення результатів та висновків дисертації, пропозиції щодо їх використання

Теоретичні положення, викладені у дисертації, доведені до рівня практичних рекомендацій щодо оптимізації місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів і впроваджені у практику діяльності департаменту фінансів Запорізької обласної державної адміністрації, Мелітопольської районної ради, управління фінансів Приазовської районної державної адміністрації, а також у навчальний процес Таврійського державного агротехнологічного університету МОН України та Запорізького національного університету МОН України.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

Відзначаючи позитивні сторони роботи та авторський підхід до вирішення поставленої проблеми, слід звернути увагу на певні недоліки та дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації.

1. Досліджуючи роль та значення місцевих бюджетів в пункті 1.1. дисертаційної роботи, автором не запропоновано положень наукової новизни, які б ґрунтувалися на реформуванні законодавства в умовах бюджетної децентралізації.

2. У теоретичній частині роботи доцільно було б провести більш чітку межу між поняттями «фінансова децентралізація» та «децентралізація фінансових ресурсів» (с. 29-43).

3. Віддаючи належне удосконаленому методичному підходу до оцінки рівня децентралізації фінансових ресурсів місцевих бюджетів у роботі доцільно було б врахувати 4 групи коефіцієнтів для визначення напрямів зміцнення фінансової стійкості місцевих бюджетів (с. 46-58).

4. Запропоновані напрями удосконалення підходів до проведення адміністративно-територіальної реформи не супроводжуються фінансово-економічним обґрунтуванням зміцнення місцевих бюджетів (с. 128-143). На наш погляд, означені положення носять декларативний характер.

5. З табл. 3.7. (стор. 155) не зрозуміло, яким чином наведені дані щодо визначення потенційних процентних доходів комунального банку позначаються на зміцненні фінансової стійкості місцевих бюджетів. Робота б значно виграла, якби автором було наведено прогнозні зміни фінансової стійкості місцевого бюджету Запорізької області у порівнянні з фактичним станом.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань

Зміст дисертації поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Місцеві бюджети в умовах децентралізації фінансових ресурсів» відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Обсяг, новизна виконаних Осипенко Світланою Олександрівною досліджень, результати практичного впровадження, повнота висвітлених у друці наукових положень, апробація отриманих результатів у цілому відповідають вимогам, що пред'являються до дисертацій, які подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Дисертацію написано грамотно, в науковому стилі, її зміст носить пошуково-дослідницький характер, а положення, висновки і рекомендації є достовірними.

У дисертації розроблено теоретичні положення, визначено методичні основи та надано практичні рекомендації, що, у комплексі, дозволило сформулювати систему інтегральної оцінки рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів з урахуванням змін бюджетного законодавства, удосконалити науковий підхід до формування спроможних об'єднаних територіальних громад, обґрунтувати організаційно-функціональні засади діяльності комунального банку як альтернативного джерела формування доходів місцевих бюджетів.

За змістом і оформленням дисертація на тему «Місцеві бюджети в умовах децентралізації фінансових ресурсів» відповідає вимогам зазначеним в пп. 9, 11, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами та доповненнями згідно Постанови від 19 серпня 2015 року № 656), а її автор, Осипенко Світлана Олександрівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент -
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Донбаської державної машинобудівної академії
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ)

С. О. Пипко

Підпис С.О. Пипко засвідчую:

Проректор з наукової роботи,
управління розвитком
та міжнародних зв'язків

М. А. Турчанін